

În ce măsură avocații ar putea fi înlocuiți de roboți?
To what extent could lawyers be replaced by robots?
Dans quelle mesure les avocats pourraient-ils être remplacés par des robots?

Autor: Avocat stagiar Mădălina Șiuinea
Baroul DOLJ

„Avocații, presupun, au fost copii cândva.”¹

Rațiune sau emoție, iată cei doi poli între care viața se desfășoară. Cei doi poli între care ființa umană încearcă să își găsească echilibrul, fără de care putem, în mod corect, să afirmăm că nu ar exista liniștea, pacea și sentimentul de împlinire personală.

Alegând să rezonăm strict prin prisma unuia dintre cei doi poli, rațiune sau emoție, resimțim în permanență un gol, un vid, un neajuns al unui spațiu care își cere dreptul de a fi, de a exista.

Considerăm că această abordare este binevenită în cadrul temei alese și că, porind de la această idee ne vom putea poziționa într-un sens sau în altul cu privire la răspunsurile ce ar putea fi formulate în raport de întrebarea „În ce măsură avocații ar putea fi înlocuiți de roboți?”

Este, cu siguranță, de necontestat faptul că secolul în care trăim se dorește un secol al vitezei, un secol al transformărilor majore, inclusiv în ceea ce privește spectrul tehnologizării, al digitalizării și al întrepătrunderii acestora în tariul cotidian.

La o scurtă analiză a modului în care tehnologia a evoluat și în care aceasta s-a dezvoltat în ultimele decenii, putem afirma că în prezent ne confruntăm, cu o schimbare exponențială, iar acesta este abia începutul. În acest sens, nu puține au fost situațiile în care omul a fost înlăturat din sfera muncii prin introducerea treptată, dar sigură, a inteligenței artificiale.

---

¹ Citat din Charles Lamb-sursa <https://rightwords.ro>

Este posibil ca sector de activitate, după sector de activitate și industrie, după industrie, să se trezească în punctul în care, fără ca măcar să fi realizat, viitorul să fie deja aici și fiecare meserie sau profesie să fie impactată ori, în situația în care este bazată pe rutină, automatisme sau acțiuni repetitive, chiar ar putea să își găsească sfârșitul odată cu introducerea masivă a inteligenței artificiale în tot mai multe domenii de activitate lucrativă.

În acest context, al evoluției majore a tehnologiei și inteligenței artificiale, este util să ne întrebăm dacă sau în ce măsură avocații ar putea fi înlocuiți de roboți.

Însă, pentru a fi în măsură să formulăm un răspuns la această întrebare, apreciem că este necesar să trecem în revistă scurte considerații atât cu privire la istoria roboticii cât și cu privire la istoria profesiei de avocat, urmând ca mai apoi să observăm în ce măsură cele două s-ar putea întrepătrunde, sau în ce măsură roboții ar putea substitui rolul socio-profesional al unui avocat.

1. Scurte considerații privind istoria roboticii și evoluția inteligenței artificiale

1.1 Un moment cheie care a marcat istoria roboților, este anul 1495, an în care Leonardo Da Vinci a creat „cavalerul mecanic”, dispozitiv care avea autonomia mecanică de a se ridica și de a face cu mâna. De menționat este că din acest proiect au supraviețuit timpului doar schițele.

De-a lungul timpului, însă în ceea ce privește conceptul de mecanism mai mult sau mai puțin umanoid, au existat o multitudine de experimente și inovații pe care inventatori din întreaga lume s-au străduit să le aducă la viață fie în scop practic, pentru ca aceste invenții să muncească în locul omului, fie pentru divertisment, fie chiar, de ce nu, în scopul afirmării puterii.

Cert este că, indiferent de scopul avut în vedere, mintea omului a căutat mereu să creeze și să nască lucruri care să se miște automat.

1.2 De la automatoane la cibernetică omenirea a avut nevoie doar de un pas, pas pe care l-a făcut cu îndrăzneală.

Termenul de „robot” a apărut pentru prima dată în istorie în anul 1920, la Praga, în paginile piesei de teatru „R.U.R”, scrisă în acel an de genialul scriitor cehoslovac, Karel Čapek, iar inițialele piesei de teatru reprezintă o abreviere a subtitlului „Roboții Universali ai lui Rossum”, Rossum fiind la acea vreme numele companiei, care desfășura o afacere concentrată pe ideea creării de oameni artificiali.

Aruncând o privire rapidă din trecut în prezent, putem afirma că termenul „roboți” a supraviețuit mai bine piesei de teatru care l-a adus în atenția publicului, reușind să scape de originile sale de științifico-fantastic, pe măsură ce a fost adoptat și integrat în culturile

popoarelor, cuvântul „robot” fiind unul dintre foarte puținele cuvinte cehe, care au intrat în lexicul nostru global.

Vedem, deci, încă o dovadă a existenței unui sâmbure de adevăr în zicala potrivit căreia tot ceea ce mintea umană poate cuprinde cu imaginația are aptitudinea de a se materializa în realitate.

1.3 Definiția termenului „robot”

Robotica este o știință în plină dezvoltare. Normele franceze (Normalisation française, NF) dau definițiile cele mai explicite și corelate logic termenului „robot”. Astfel, norma franceză NF61-100 dă următoarea definiție: “Robotul este un mecanism de manipulare automată, aservit în poziție, reprogramabil, polivalent, capabil să poziționeze și să orienteze materiale, unelte sau dispozitive specializate, în timpul unor mișcări variabile și programate, destinate executării unor sarcini variate”.

Roboții pot fi considerați un sistem inteligent care interacționează cu mediul prin intermediul senzorilor efectori. Pentru a replica lumea înconjurătoare, este necesar pentru un robot să colecteze date prin intermediul senzorilor pe o perioadă de timp. Orice tip de senzor poate genera erori².

În colaborarea om-robot, robotul ajută operatorul uman. Aceasta înseamnă ca: mașina nu înlocuiește omul, ci îi completează capacitățile și îl scutește de sarcini dificile.

Se știe că roboții au devenit de mare ajutor în industrie, unde au început să înlocuiască oamenii în activități care implică muncă grea sau care pun viața în pericol major, cum ar fi, de exemplu, incendii, acțiuni teroriste, cutremure³.

1.4 Cel mai avansat robot umanoid în prezent

Sophia este un robot umanoid dezvoltat de către Hanson Robotics, o companie bazată în Hong Kong, fondată în 2013 de către doctorul David Hanson. Sophia a fost activată în 2015 și a primit cetățenie din partea Arabiei Saudite în 2017, devenind primul robot-cetățean al unui stat. Sophia este, în acest moment, unul dintre cei mai avansați roboți umanoizi din lume, având integrată o rețea neurală care îi permite să învețe constant din ceea ce vede în jurul ei și nu numai, scopul final fiind acela ca Sophia să ajungă să simtă dragoste și să aibă dorințe⁴.

---

² Luige Vladareanu and others published ... L. Vladareanu, “Versatile Intelligent Portable Robot Platform Developed through Adaptive Neuro-Fuzzy Control” - International Journal of Modeling and Optimization, Vol. 9, No. 5, October 2019, pg.271.

³ R. C. Luo and K. L. Su, “Autonomous fire-detection system using adaptive sensory fusion for intelligent security robot,” IEEE/ASME Transactions on Mechatronics, vol. 12, no. 3, 2007, pg.274

⁴ <https://robots.ieee.org/robots/sophia>

2. Scurte considerații privind istoria profesiei de avocat

2.1 Profesia de avocat a apărut, la diferite popoare, încă din Antichitate, fiind astfel regăsită atât în istoria Greciei Antice, cât și în cea a Romei Antice, nașterea conceptului de avocatură fiind în strânsă legătură cu importanța acordată dreptului în societate.

Astfel, pe primii oameni cărora le putem atribui titulatura de avocați îi regăsim sub denumirea de „Oratori Atenieni” încă din secolul V î.Hr., în Grecia Antică. Dintre cei care s-au remarcat epocii respective îi amintim pe Aelius Aristides, Demostene, Eschine, Isocrate cunoscut mai ales pentru școala de retorică înființată în Atena și nu în ultimul rând pe Pericle, timp în care Atena a atins o mare dezvoltare iar drept omagiu pentru strălucirea intelectuală pe care a dat-o Greciei, secolul în care a trăit (secolul V î.Hr.) a fost supranumit "Secolul lui Pericle".

Roma Antică, s-a bucurat de asemenea, de avocați de renume, în frunte cu Cicero. Este bine de știut că avocații romani erau împărțiți în clase, în funcție de rang și notorietate, fapt pentru care un număr redus lucrau pentru familiile patriciene înstărite, aceștia fiind la rândul lor aristocrați bogați. Amintim, în acest sens celebrul citat a lui Iuvenal, potrivit căruia "Hainele stilate vând avocatul", un exemplu în acest sens fiind Cicero, recunoscut pentru calitățile sale oratorice, dar și pentru opulența pe care o afișa în ținuta vestimentară și accesoriile care o completau.

2.2 Epoca de aur a profesiei de avocat în România

În cadrul marilor reforme ale Domniei lui Al. I. Cuza (1859-1866) prin care au fost puse bazele statului român modern, nici profesia de avocat nu a fost exceptată de la însușirea notelor de modernizare, în acest sens organizarea de tip occidental a corpului de avocați reprezentând un pas important în afirmarea valorilor statului de drept.

În această epocă aveau să apară și să se afirme mai multe personalități ale elitei românești politice, cultural-științifice și juridice, cu rol major în progresul și modernizarea societății românești, fiind suficient să enumerăm cu titlu exemplificativ câteva dintre personalitățile marcante ale profesiei de avocat: Titu Maiorescu, Nicolae Titulescu, Mihail Kogălniceanu, A.D. Xenopol, Take Ionescu.

În prezent, în România, prin intermediul Legii nr. 51/1995, pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, este consolidat statutul autonom și liberal al avocaturii, subliniind că avocatul este supus numai legii, statutului și regulilor eticii profesionale, la aceasta adăugându-se și Statutul profesiei de avocat.

2.3 Definiția noțiunii de „avocat” și particularitățile profesiei de avocat

Pornind de la dispozițiile legii de organizare și funcționare a profesiei de avocat, nr. 51/1995, putem crea o definiție a acesteia, formată din trăsăturile pe care profesia de avocat le însumează⁵. Astfel, ținând seamă de actul normativ anterefert, reținem că avocatul este persoană fizică cu pregătire juridică superioară, care, fiind membru al unui Barou component al Uniunii Naționale a Barourilor din România, acordă asistență juridică celor interesați, prin apărarea, asistarea și reprezentarea lor în fața instanțelor autorității judecătorești și a altor organe de jurisdicție, a organelor de urmărire penală, a parchetelor de pe lângă instanțele judecătorești, a altor autorități și instituții publice, dar și în fața altor persoane juridice ori persoane fizice, precum și prin acordarea de consultații, redactarea de cereri, plângeri, memorii, acțiuni și alte acte cu caracter juridic etc.

În ceea ce privește particularitățile profesiei de avocat, apreciem că se impune să punem la loc de cinste pledoaria avocatului. Astfel, momentul pledoariei finale sau al concluziilor pe fondul cauzei, este momentul de aur al avocatului, momentul său exclusiv, în care are posibilitatea de a își pune într-o lumină favorabilă atât pregătirea juridică cât și arta oratoriei și a dicției. În momentul pledoariei, nimeni și nimic nu este îndreptățit să îl întrerupă pe avocat, acesta fiind implicat în actul de pledare atât mental cât și sufletește, prin aducerea în fața auditoriului a tuturor argumentelor de fapt și de drept care să îi susțină cauza.

În cartea sa „Arta Avocatului”, Mircea I. Manolescu, face trimitere la „Mari Maeștrii ai barei”, și cu un stil aparte al scrierii povestește despre faptul că Maestrul Aznavorian avea „atașament față de cauză” și că „era cu putință ca unii să reușească să-i surpindă buna-credință”, considerându-l dominat de „talent, temperament și umoare”, autorul încheind descrierea cu cuvintele „Aznavorian este un artist.”⁶

În aceeași scriere, Mircea I. Manolescu sublinază, prin caracterizarea pe care o face lui Aurelian Benteoiu, importanța pledoariei avocatului, spunând următoarele „Într-o zi am auzit pledoaria unui avocat care, în primul rând mi se părea că trezește sentimentul unei mari siguranțe...” continuând să prezinte însușirile pe care A. Benteoiu le avea, însușiri ce ar trebui să definească orice avocat de succes, cheia succesului părând să se regăsească în următorul paragraf: „O altă caracteristică a sa este că s-a iubit pe sine în sensul acela de a se fi format și

---

⁵ Legea nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat

⁶ Mircea I. Manolescu „Arta Avocatului” Șapte Prelegeri, publicată la editura Humanitas București, 1998, pg. 261 și următoarele.

de a se preocupa și astăzi – și sunt încredințat că întotdeauna – să se perfecționeze, să se realizeze.”⁷

3. Viitor și concluzii

Putem face un exercițiu al imaginației, care să ne transporte fictiv în fabrica unui viitor ideal, în care oamenii și roboții vor colabora optim pentru eficientizarea muncii și diminuarea semnificativă a riscul de accidente la care sunt supuși oamenii zilnic, făcând lucruri periculoase pentru sănătatea lor. Conlucrarea între oameni și roboți ar putea aduce o serie de beneficii, cum ar fi flexibilitate crescută în producție, scutirea angajaților de efectuarea sarcinilor grele care nu au putut fi automatizate anterior, riscul redus de accidente la locul de muncă, productivitate crescută și complexitate îmbunătățită a sistemului datorită senzorilor integrați.

Apreciem că nu este de neglijat ideea că roboții sunt aici să ne ajute să ne facem treaba mult mai ușor, să automatizăm sarcinile ce pot fi periculoase pentru om, dând astfel posibilitate omului să se concentreze pe lucruri valoroase care să îl ajute să se dezvolte cât mai rapid atât în plan personal, cât și în plan profesional.

Pentru a putea totuși să concluzionăm asupra temei supusă prezentului articol, vom reveni la ideea cu care am început prezenta lucrare: rațiune sau emoție versus rațiune și emoție.

În scopul de a concluziona este firesc să ne întrebăm care este cărămida de temelie în înfăptuirea actului de justiție? Ar putea fi dorința omului de a se face dreptate, nevoia de a îndrepta ceea ce prin abuz a fost deformat, deci, o emoție. O emoție puternică, care împreună cu simțul rațiunii, animă spiritul dreptății.

Actul de înfăptuire a Justiției, în care avocatul ocupă unul dintre rolurile principale, prin însăși natura lui nu este un act mecanic, în componența sa fiind însumate o multitudine de elemente atât de natură obiectivă, care țin de rațiune pură, cât și de natură subiectivă, care îmbracă forma sentimentelor, a emoțiilor.

Astfel, am reținut pe de o parte că scopul roboților este acela de a prelua în locul omului din munca brută și de a îl substitui în activități care implică muncă grea sau în activități care constau în acțiuni mecanice și repetitive, iar pe de altă parte am reținut că avocatul este cel dintâi chemat să apere drepturile și libertățile fundamentale ale cetățeanului,

---

⁷ Op. cit. Mircea I. Manolescu „Arta Avocatului” Șapte Prelegeri, publicată la editura Humanitas București, 1998, pg. 265.

purtând, totodată, responsabilitatea conservării și perpetuării valorilor umane, virtuți ce apreciem că nu se pot substitui sau transfera unui robot.

Din acest punct de vedere, putem spune că ființa umană a fost creată în mod perfect, astfel încât prin intermediul acesteia să se realizeze o punte de legătură între rațional și emoțional, între logica mecanică și sentimente. Acest atribut nu a caracterizat nici în trecut și nici în prezent nu caracterizează nicio altă creație, unealtă sau invenție, făurită de mintea și de mâna omului, întrucât oricât de mult s-a încercat, nu a fost posibilă plantarea în componența inteligenței artificiale a acelui element primordial care servește ființa umană, respectiv „anima”.